



NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1.50
četrletna . . . „ 0.75
Posam. štev. „ 0.10

Štev. 43. V LJUBLJANI, dné 24. septembra 1909. Leto IV.

Stranka organizirane oslarije.

Na večja zmeta, če jo je kdo kdaj storil, je na Slovenskem ta, če se je takojmenovano narodno-napredno stranko kaj upoštevalo. Ni poznal razmer, kdor je n. pr. predlagal, naj se za narodne zadeve med Slovenci osnuje skupen naroden svet in podobne reči. Slovenska liberalna stranka ni nikoli bila, ni in ne bo nič drugega kakor stranka organizirane oslarije — ime, ki njeno bistvo do dna zadene in pogodi. In zato z njo ni mogoča nobena skupnost v nobenem oziru, marveč jo je treba pobijati, kakor se preganjajo kuževine in povzročitelji nevarnih bolezni.

Ozrimo se še enkrat na 20. september l. l. Ali si je »Slovanski Narod« upal odgovoriti na težke obtožbe, ki smo jih glede teh dogodkov nagromadili na liberalno stranko? Nič; še besedice ni črhnil! Dokazano je, da je ta stranka te izgrede nalašč vpriporila, da — tisti, ki je imel od stranke nalogo, da jih izpelje, je znan; ravnatko je dokazano, kako umetno se je napravilo razburjenje in da je šla Ciril-Methodova družba nalašč v Ptuj, da bi se ji kaj primerilo in bi imela povod v Ljubljani uprizoriti kravale. Nepobitno je, da je liberalna stranka te izgrede namenoma tako dolgo kurila, da je do krvi prišlo in da je dobro vedela, da mora tako daleč priti in da je to tudi želela. Pravitako je očito, da so najvišje glave liberalne stranke, ko je

bila nesreča storjena, da bi se vladi prikupili, poklicali na ubogo zapeljano ljudstvo vojake.

In na vse te grozne očitke, molče liberalci, molče in besedice ne odgovorijo! Molče, ko jim vržemo v obraz, da so bili prelite krvi nedolžnih žrtev veseli, ker so videli to kri strditi se v zlate, suhe cekine, za katere so par mesecev pozneje hoteli lastne brate prodati slovanožrcu Bilinskemu in za katere je Oražen svojo pivovarno nemški obrti izročil.

Stranko, ki na kaj takega molči, smemo po pravici smatrati za ničvredno, ki je vsakemu naprodaj.

Slovensko ljudstvo se za to stranko že davnej nič ne zmeni. Ampak obletnica 20. septembra je pokazala, da tudi že bela Ljubljana odpira oči. Komaj $\frac{1}{3}$ hiš je imela črne zastave, vse prodajalne odprte, in kar je bilo žalovanja, je bilo od par mlekozobih fantkov in od par prismuknjenih kratkokrilk iz deklškega liceja narejeno. Tudi Ljubljana vé, da sta padla Adamič in Lunder žrtvi liberalne lumparije in brezstidnosti, da je njuna topla kri tekla za umazano kliko in žlahto telesno in dušno propadajočih »gransenjerjev«. In ko se je še izvedelo, da si je neki liberalni advokat pustil od v ječah zaprtih živih žrtev septembrskih izgredov plačati 200 K v »narodne namene«, kakor da bi že dovolj za narod v ječi trpeli, se je vsa Ljubljana s studom obrnila od liberalne kamore.

Liberalci zdaj pihajo. Ustijo se, da bodo deželni zbor razbili. Toda vsak razsoden človek vé, da je stranka organiziranih pobijačev danes brez zob in krempelj. Nič ne bodo naredili — saj še močatosti odpora nimajo. So kakor ura, ki ji je pero počilo, pa samo še hrešči, če jo v rebra suneš.

Seja vodstva S. L. S.

V sredo, dné 22. t. m., je imelo vodstvo S. L. S. polnoštevilno sejo, v kateri je podal dr. Šusteršič poročilo o političnem položaju. Središče situacije je sedaj v češkem deželnem zboru. »Slovanska Enota« se je sponesla in stoji trdno ter ima močno privlačno silo za one slovanske

stranke, ki so ji sedaj stale bolj ob strani. Premiščenje učiteljskega iz Kopa v Gorico je zasluga »Slovenskega kluba«. Političen položaj je kritičen in sicer v celi monarhiji. Kritičen položaj v naši polovici ima svoj vir v protislovanskem sistemu Bienertrove vlade.

Dekan in deželni poslanec Lavrenčič je predlagal nato sledeče resolucije:

I. Vodstvo S. L. S. zahvaljuje državne poslance »Slovenskega kluba« za njihov odločni in skrajno potreben nastop v državni zbornici. — Zagotavlja jih, da ga ni v celi stranki nikogar, ki ne bi navdušeno pozdravljaj tega srečnega začetka za južne Slované in za državo odločilnega boja. — S. L. S. zaupa svojim poslancem in je pripravljena brezobzirno iti za njimi, naj pride, kar hoče.

II. V »Slovanski Enoti« vidi vodstvo S. L. S. nujno potrebno trdnjavo proti sovražni vladi in nemškemu bloku. Iskreno pozdravlja edinost in naraščajočo silo »Slovanske Enote« ter naroča svojim poslancem, da z vstrajno previdnostjo podpirajo njen obstoj in njeno delo.

III. Združeni nasprotniki in njihova vlada kliče vse zastopnike južnih Slovanov v državni zbornici k skupnemu odporu in vzajemnemu delu. Vodstvo S. L. S. se trdno nadeja, da bode politična razsodnost zmagala nad malostnimi spletkami, in da bo jugoslovanska delegacija enotno organizirana izvrševala v državni zbornici svojo važno nalogo. Ko bi pa to ne bilo mogoče, je pa prepričano, da bo »Slovanski klub«, trdno stoječ na svojem programu, branil pravice južnoslovenskega naroda.

Ob zasedanju kranjskega deželnega zbora.

Včeraj se je sešel v deželni palači kranjski deželni zbor k posvetovanju. Za nas delavce je zasledovanje zborovanja deželnega zbora največje važnosti. V deželnem zboru se delajo postave, ki so delavstvu v prid ali pa tudi v največjo škodo.

Marijin otrok.

Večerni mir je legal na širo ravan. Tam daleč na zahodu se je svetlikalo na obzorju v krvavordeči boji morje, v katerem so odsevali zadnji žarki zahajajočega solnca.

Pred enim izmed mnogih grobišč izza časa mogočnega rimskega cesarstva, v katerih so si sedaj napravljali kampanijski pastirji svoja bivališča, gorel je velik ogenj in hladen veter, ki je vel od sabinskih gora sem preko grobišč, gnal je črni dim čez tiho, temno ravan.

Vitek, visokorasel deček stopil je v razsvetljeni krog ognja. Star je bil približno dvajset let. Izpod klobuka sipaljo so mu dolgi, črni kodri ter mu padali preko zarjavelih lic daleč doli čez ramena; krasen njegov obraz je bil milega, mehkega izraza, a rdeča ustna in pa svetle črne oči so pričale, da je dečko energičnega in vse preje kot boječega značaja. V rokah je prinesel dračja in suhega vejevja, vrgel vse skupaj v ogenj in šel nato na vzvišen prostor, od koder je gledal in prisluškoval nekoliko časa v tiho, temno noč. Onostran gorovja prikazala se je na nebu polna luna in razširjala čez samotno, duhtečo planjavo mistično svojo svetlobo.

Od daleč se je razlegalo melanholično petje pastirjev, ki so čuli to zares krasno noč zbrani krog ognja pri svojih ovčjih čredah.

Pretrsljiv kontrast k temu prizoru pa nam je nudila notranjščina starega rimskega grobišča, kamor je ravnokar vstopil mladi dečko.

To bivališče je bilo ozko in mračno. Stene in pa dolbina v njih so bile okrašene z dragocennimi mozaiki, a vse je bilo zamazano, okajeno in prašno. Nekdanje šrambe zemskih ostankov mogočnih rimskih patricijev in drugih bogatašev služile so sedaj kampanijskim pastirjem za ibvališča in šrambe njih orodja, pohištva in razne druge šare.

V eni izmed teh dolbin, v ozadju grobišča, ležala je na trhem, slamnatem ležišču mlada ženska. Oči je imela v polsnu zaprte in ustna so bila nabrana v rahel nasmeh; gotovo jo je objel sladke sen — a žalibog le sen, kajti lica njena so pričala o veliki bedi in nesreči in bleđa barva malerije na njenem ozkem obrazu — to vse je jasno potrjevalo žalostno usodo uboge matere, katera se je prebudila ob vstopu svojega ljubljenca.

Ječaje se je izkušala skloniti na bednem ležišču in zrla je na temno postavo bližajočega se dečka.

»Jaz sem mati — Pepo. Hvala Bogu, čreda je v varnosti. Roparski druhali iz onostranskih gora, katera sedaj zopet pustoši in krade tod okrog, pač res ni mnogo upati . . . a kako ti je, draga mati?«

Bolnica je legla zopet nazaj in vzdihovala. Dečko se je skrbno sklonil k njej.

»Hočeš li kaj jesti, mati; mleko, sir ali pa košček mesa? Ko bi vendar že kmalu okrevala!« ječal je dečko in sklenil roko.

»Dobri moj otrok! Jaz — ozdravela?« šepetala je bolnica z grenkim nasmehom in položila roke kot v blagoslov na kodrasto dečkovo glavico, »ne — okrevala ne bodem nikdar več, malarija me umori gotovo!«

Pepo je zakril obraz z rokama, potem pa vzdihnil: »In ako umrješ, draga mamica, kaj naj počnem jaz in najna čreda? — Oče je šel v gore in postal ropar — on se ne bode brigal več zame!«

»Ah, da!« odvrne težko sopeč umirajoča. »Zapustil naju je v veliki bedi in pomanjkanju, kajti grešila sem jaz zelo, zelo napram njemu! Mati Božja v nebesih ve, kako bridko sem to že obžalovala! Mati, ki gre v naša srca in ki nas bodri k dobremu, ako jo prosimo za to, Pepo, ti dobri, nedolžni moj otrok! . . . Vedi,

V kranjskem deželnem zboru ima sedaj večino S. L. S. Liberalci in Nemci so v manjšini. Zato trdno pričakujemo, da bo S. L. S. vse storila, da pridemo tudi delavci enkrat do svojih pravic v deželi in občini.

Priznalno in pohvalno moramo omenjati, da so se, odkar je S. L. S. gospodarica deželne zbornice, razmere deželnih uslužbencev v mnogem zboljšale. Prejšnje večine, ki je sestajala iz slovenskih liberalcev in nemških veleposestnikov, je pač imela polna usta obljub za prošnje deželnih uslužbencev, a roke in žepi deželnih uslužbencev so bili kljub obljubam vedno le prazni. Deželni odbor je izdelal tudi novo službeno pragmatiko, ker stara je bila že davno nerabna in prava muka za uslužbence. Upamo pa, da bo sedanja večina še v nadalje storila vse, da se času in razmeram primerno izboljšuje stanje deželnih uslužbencev. To smo bili dolžni tu zapisati, ker nočemo vedno le tožiti, ampak priznati vsakemu svoje.

Treba pa je, da deželni zbor gre tudi drugod po poti napredka. Priznavamo, da je bila zapuščina večine prejšnjega deželnega zbora zelo pškava in da bi treba sedanji večini še mnogo mnogo let dela, predno bomo postali enaki drugim deželam. Treba nam je izpopolnitve deželnih dobrodelnih zavodov in deželnega zdravstva in drugih stvari, ki so v zvezi s temi zavodi. Zelo koristno bi tudi bilo, da ustanovi dežela svoje lastno delavsko nadzorstvo, ki bi bilo na demokratični podlagi in bi storilo gotovo mnogo več v varstvo delavstva.

S. L. S. naj dela na to, korak za korakom, da se tudi za deželni zbor izvojuje splošna, direktna in tajna volivna pravica. Delavstvo po svoji moči dandanes v nobenem posameznem volivnem okraju ne pride do odločilne besede. In gotovo je delavstvo zelo interesirano na postavih, ki spadajo v deželni zbor. Zato pa na delo za splošno volivno pravico v deželni zbor.

Isto veja tudi za občine. Delavec plačuje indirektno občinske davke, in sicer v zelo visoki meri, govoriti pa ne sme. Občine bi morale biti takorekoč mati svojim občanom, danes jim je pa le mačeha, ker sili vedno le na večje plačevanje davkov, da pa skoro nič, ker gospodarijo po največ in vsaj v tistih občinah, kjer so delavci, taki ljudje, ki poznajo vse drugo preje, kot pa ljudske potrebe. Ljudstvu dajte pravico, da lahko govori v občini, in bolje bo za vse. Zato nujno pozivamo deželni zbor, da takoj še v tel zasedanju pride na vrsto občinski red in premeba statuta za ljubljansko občino. Rak rana je to na telesu delavskih in sploh ljudskih pravic, zato treba nujne pomoči.

Tudi v izobraževalnem oziru smo močno zadaj za drugimi deželami. Šol nam je treba, in pa poštenih, krščanskih ljudskih učiteljev. V krajih, kjer živi mnogo delavstva, imajo otroci žalibog preveč prilike in zglede, da se pokvarijo duševno in npravno. Zato pa treba dobrih učiteljev, ki so kos svoji nalogi in sami neomadeževanega in poštenega življenja, da se vzdrži proti različnim pohujšanjem.

To in še več družega pričakujemo od kranjskega deželnega zbora. Zasedovali bomo deželnozbornsko zasedanje natančno in po potrebi tudi stopili med svoje somišljenike.

Mi zaupamo S. L. S. in zato smo uverjeni, da bo svoje obljube napram delavstvu tudi izpolnilo.

da te bode varno varovala Vsemogočna, če umrjem jaz. — Ti, ljubi sin — si Marijin otrok!»

»Marijin otrok?»

»Da, Pepo! Komaj nekaj tednov nato, ko si zagledal luč sveta, sem te darovala pred podobo Matere Božje v njenem svetišču v »Santa Maria Maggiore«. Njej, Ona te bode vedno varovala pred najhujšim. Verjemj mi, najhujši pa so ljudje, izprijeni ljudje — da bi jim ti nikdar ne padel v roke, kajti bilo bi hujše kot smrt!»

»Sveta Marija — moja mati!« šepetal je Pepo in padej na kolena. Vzbudili so se mu spomini iz preteklih let. Vrtovi, v katerih se je z drugimi otroci igral, odprta, nizka vrata male sobice, pred katerimi je neštetokrat ob solnčnem zahodu sedel s svojo materjo, pričakujoč očeta, potem široke ulice, krasne cerkve večnega mesta, kamor je tolikokrat spremljal svojo mamico . . .

Njegova mati! Sedaj leži na smrtni postelji v tej tih samotji in zre pred-se. Gotovo misli tudi onaj edaj na pretekla dni prvih, srečnih zakonskih let.

(Konec prihodnjic.)

Slovenec gre na dan.

»Naša Moč« sicer ni list, ki bi se pečal v prvi vrsti z narodnostnimi boji. Kot glasilo krščanskega slovenskega delavstva je naloga lista, pisati o delavskih razmerah. Toda kar se sedaj dogaja od strani nadutih nemških šovinistov, je tako, da tudi mi ne moremo molčati. Preganjanja Čehov na Nižjem Avstrijskem so Nemce vseh strank pokazala v taki luči, da Slovani ne moremo imeti nobenega zaupanja več v njihovo pravico. Da so se krščanski socialci postavili za nemški značaj dežele, bi bilo sicer opravičljivo iz taktičnih razlogov napram radikalcem. Toda stranka bi ne smela pozabiti, da si je zapisala na svoj prapor državno idejo, ki se nikdar ne more smatrati kot vsenemško. Zato je nečuvno, da hoče zatreti pouk v češkem jeziku mnogo močnejše zastopane češkega prebivalstva na Nižje Avstrijskem, kot je nemški živelj na Kranjskem.

To je barbarizem, nevreden naroda, ki se baha z veliko kulturo, kakor pri vsaki priliki Nemci. V koroškem deželnem zboru imajo Nemci čas, protestirati proti železniškim voznim listkom, ki nosijo ime »Celovec« ter hočejo vsled tega celo debato v zbornici. Tudi jim ne gre v glavo, da ima nekaj postaj državne železnice, ki teče poslovenskih tleh, slovenske napise. Rogali so se v zbornici dičnemu poslancu Grafenauerju, ko je storil obljubo slovenski.

V štajerskem deželnem zboru je novoizvoljena katoliška narodna delegacija odločno nastopila za pravice Slovencev, katerih je v tej deželi na štiristotisoč. Toda tukaj so Slovenci našli na škandalozni odpor in sramotenje slovenskega jezika. Toda odločni nastop dr. Korošca in tovaršev bode brez dvojbe poučil Nemce, da bodo morali upoštevati močno trenjijo deželnega prebivalstva. Nemški listi bljuvajo ogenj in žveplo na slovenske katoliške narodne poslance. Ti dogodki pa obenem tudi jasno kažejo, koliko veljave so znali Slovincem priboriti prejšnji deželni poslanci pod vodstvom dičnega Ploja. Ni čuda, da se ni nihče brigal za Slovence, ako slovenska delegacija, če tudi manjša kot sedaj, ni imela toliko močne hrbenice, da bi v deželnem zboru bila priborila veljavo slovenščini. Sedaj je temu odzvonilo. Slovenski poslanci — razven enega liberalca, ki celo svojim slovenskim tovarišem kliče v nemščini, da so mu ljubši socialni demokratje, kot poslanci Kmečke zveze — bodo v narodnem oziru storili brez dvojbe svojo dolžnost. Nemci prete in besne, toda to besnenje, ki ga more roditi le strah ali pa šovinizem, in kib o svetu pokazal, kje je pravica, ne bode škodovalo Slovincem. Mi menimo, da se Nemci slovenskega strahu prav lahko znebe. Sklenejo naj zakon, po katerem odstopijo ves slovenski del štajerske dežele Kranjski in potem bodo imeli mir. S tem bi ustregli najtopleji želji štajerskih Slovencev. Za tistih par tucatov Nemcev, ki bivajo med Slovenci, naj se ne boje. Na Kranjskem imajo Nemci prav vse, kar si žele, razven večine prebivalstva. Dasi na Kranjskem tvorijo Nemci komaj 5 odstotkov prebivalstva, jim vendar nihče ne brani govoriti v deželnem zboru nemško. Govori se stenografirajo tudi nemški. Na Štajerskem in in Koroškem, kjer tvorijo Slovenci po nad eno tretjino prebivalstva, pa naj bi ne smeli govoriti slovenski? (Taka je pravičnost Nemcev nasproti nam. Enakopravnost jim ne gre v butice. Toda Slovan v naši državi noče biti suženj, marveč svoboden državljan in deželan. Zato pa bo šel svojo pot, dokler tega ne doseže.

SLAVNOST blagoslovljenja hiše in otvoritve viške prodajalne I. ljubljanskega delavskega konzumnega društva se bode vršila dne 26. septembra 1909. Spored: Ob pol 8. uri dopolne sv. maša v cerkvi sv. Antona na Viču. Po maši blagoslovljenje hiše in društvenih prostorov. Potem govor gosp. dr. Kreka. — Vse člane vabimo, da se te redke in izredne slavnosti udeleže v najobilnejšem številu. Odbor.

Prometna zveza.

Iz krogov prožnih delavcev smo prejeli sledeči dopis: Trije milijoni kron, ki so bili dovoljeni za izboljšanje prožnim delavcem, leže zdaj že nad leto dni v državnih blagajnah in so prinesli železniškemu ministrstvu že nad 90 tisoč kron obresti, ako se obrestujejo po 3 odstotke. Nečloveško je to, da vlada kaj takega dela. Denar je dovoljen, denar je tu, delavci in njih družine stradajo, a vendar se denar ne razdeli. Hoče li železniško ministrstvo toliko časa zadržavati denar v svoji blagajni, da se bo z obrestmi podvojil. Res je sicer, da dá pametna razdelitev mnogo posla, vendar uradništva je

dovolj, ki lahko hitro izračuna, koliko vinarjev dobi vsak prožni delavec. Kako hitro pa je bilo izračunano plač uradnikom in drugim bolje plačanim uslužbencem! Samo za ubogo prožno delavstvo je treba nad eno leto premišljevat in računati, kako naj se jim pomore. Zma trka na vrata in prožni delavci se jo imamo pred vsemi prav posebno bati, ker pri svoji sramotni nizki plači si nikdar ne moremo nabaviti za zimo, kar potrebujemo zase in za svoje družine. Dajte nam naš dovoljeni denar, da si kupimo krompirja in zelja za zimo. Zato pa ven z našim denarjem! Gospode poslance pa uljudno opozarjamo, naj v vsakem slučaju store svojo dolžnost in pritisnejo na vlado, naj nam ne zadržuje našega denarja.

Postajališni čuvaji (Haltestellen-Wächter) c. kr. državnih železnic. Gotovo je malo nižjih uslužbencev nižjih stopinj pri c. kr. državnih železnicah, ki bi ne okušali na lastnem telesu vse težkoče svoje naporene službe. In eni najbolj oblagodarjenih, kar se tiče težke in naporene službe in majhne plače, so gotovo postajališni čuvaji pri c. kr. državnih železnicah. Postajališni čuvaj ne opravlja, kakor bi vsakdo mislil, le službe na postajališču. Postajališni čuvaj je pravzaprav po svojem delu prav navadni prožni čuvaj. Opravljati mora prav tako okt prožni čuvaj točno in natančno prožno službo, kot nameček pa mora opravljati še postajališčno službo. Od postajališnega čuvaja se predvsem zahteva: Znanje branja, pisanja in dobrega računstva, kakor tudi precejšnja stopinja izobrazbe. Postajališni čuvaj mora dati na postajališčih, kjer izstopijo in vstopajo tuji, razna pojasnila o železniških zvezah, zvezah vlakov, o prihodu in odhodu vlakov in sploh o stvareh, ki so v zvezi z železnico. Dostikrat mora s službo preobloženi postajališni čuvaj poslušati in prenašati vse mogoče sitnosti potujočega občinstva, paziti na red in nevarnost na postajališčih itd. Razen tega pa mora še izdajati vozne listke, sprejemati prtljago ali jo oddajati. Ker so postajališča le na manj obljudenih krajih, je poletij mnogo opravila z letovičarji. Blagajnični dohodki marsikak dan znašajo na tisoče kron. In ako mora človek na vse misliti, ali ne postane nervozen, slabe volje itd. In ako se to zgodi, potem se mnogokrat dogodi, da se pri računih zmoti, pri denarju vseže, seveda le v svojo škodo, ker vsak potnik dobro pazi na svoj denar. Snažiti mora čakalnice, uradno sobo, če jo ima, stranišča, prižigati luči, zapirati zatvornice pri prehodiščih. Res, toliko dela, da postajališni paznik dostikrat ne ve, kje bi prišel. Kjer je na postajališču poštni predaj, mora oddajati postajališni čuvaj pošto na poštno vlake in isto tudi sprejemati. Ako bi hoteli naštevati vsa dela, ki jih mora delati postajališni čuvaj, ne pridemo kmalu do konca naštevanja. Pa mislil bo kdo, saj ni vedno v službi. Toda temu ni tako. Leto in dan nepretrgoma je tak postajališni čuvaj v službi. Predpisano je sicer, da ima 16 ur službe in 12 ur prosto, a vendar ni nikogar, ik bi v prostem času, ki je določen postajališčnemu čuvaju, opravljal službo pri blagajni. Če ne opravlja te službe med moževim prostim časom čuvajeva žena, jo mora postajališni čuvaj sama opravljati. In ko poteče 12 ur takozvane prostosti, mora čuvaj zopet ves izmučen nastopiti 16-urno službo. Res je, da med prostim časom ni nepretrgoma pri blagajni, posebno tam ne, kjer rgedo osebni vlaki bolj redko, a kaj hasne tako spanje, ako ga je treba vsako uro ali dve uri prekiniti. In za take razmere se nikdo ne rbiga, le če kak potnik ne dobi voznega listka, so pa takoj protokoli in zaslisanja. Tak čuvaj ne more leto in dan skupno s svojo rodbino napraviti izleta ali izprehoda. In če umrje otrok, ali kak najbližji sorodnik, ne moreta nikdar oba roditelja, oče in mati, k pogrebu. Tu pač vsakdo jasno lahko uvidi, koliko žrtev prinašajo ubogi postajališni čuvaji na žrtvenik skupnosti. Omenjati moramo še neko okolnost, ki je tudi velika žrtev postajališnega čuvaja. Navadno na malih postajališčih ni nobenih zaprtih in pozimi zakurjenih čakalnic. Pa tudi pozimi se vozijo potniki in čuvaj ne more biti tako trdosrčen, da bi pustil potnike zunaj v snegu zmrzovati. Povabi jih v svoje borno, tesno stanovanje, katero mora zelo drago plačevati železnični upravi. Čuvaj ima srce do potnikov, železnična uprava pa nima usmiljenja ne do čuvajev, ne do potnikov. Gotovo bi ne bil čut posebne humanitete, pač pa le čut pravičnosti, ako bi železnična uprava tudi ženo postajališnega čuvaja, ki noč in dan z možem zvesto služi v državni službi, vsaj primerno plačala. Vprašamo le: katera uradnikova žena pa upravlja z možem vred železniško službo? In če jo mora opravljati čuvajeva žena, naj se jo za to tudi pošteno in primerno plača. Postajališni čuvaj je mnogo na slabšem, kot pa vojak.

Vojak sme k večjemu vsak drugi dan v strogo in natančno službo, postajališni čuvaj pa jo mora opravljati nepretrgoma. In tako naporna služba je tudi velike nevarnosti za vozeče se občinstvo, ker čuvaj je tudi človek, ki potrebuje počitka. Če ga pa nima, mu obnemoreta telo in duh in v takem slučaju se zgodi največ železniških nesreč. Nujno je torej železi, da se prično merodajni faktorji vendar enkrat baviti z reformo službe postajališnih čuvaev. Naše želje niso neizvršljive in tudi ne pretirane; zahtevamo le to, kar nam gre kot ljudem in kot služabnikom države in skupnosti.

Železničar nam piše: Z ozirom na vsebino »Naše Moči« št. 42 se kot stari, v marsičem izkušen železničar oglasim k »enketi«, in sicer bi bilo železi, naj se najprvo razpravlja o splošnem položaju vseh železniških delavskih slojev, kar bi bilo gotovo najnujnejše. Nato naj bi prišli na vrsto posamezne stroke, n. pr. prožni delavci, postajni delavci, delavci po delavnicah in skladiščih, različni čuvaji itd., vsi naj bi prišli na vrsto, od najnižjega delavca do prvega poduradnika. Gospod urednik je že obljubil, da dá vsem prostora v »Naši Moči«. Torej vsak naj se oglasi, kateremu ne gre ravno predobro pri železnici. Prožni čuvaj, povej, koliko ur delaš službo in kakšna je tvoja služba in plača, a pristavi tudi, kako bi bilo mogoče odpomoči. Postajni delavec, ti ne smeš zamolčati, da delaš poleg 16urne službe na železnici tudi še dela, katera naj bi opravila dekla. Prožni delavec! Zdi se mi, da ti tudi nisi še popolnoma zadovoljen s tvojo plačo za to opravilo, ki ga imaš. Ne vem, če ti je prav, da te tvoji predstojniki tolikrat šikanirajo in te zato, ker si početi se trudil za železnico, pozimi, ko rabiš drva, obleko, obutal itd. za svojo družino, te pa po več tednov delat ne pustijo. Torej vsi na delo! V enem kraju je za ene vrste uslužbencev boljši kot za druge, v drugih krajih je zopet drugačno. Zato naj se po vseh slovenskih pokrajinah napravijo mali shodi, posvetujemo se vsi skupno, kaj nas najbolj teži. Ni da bi mogli nastopiti sloveči govorniki, zahtevajo, ako eden sp še na polo papirja vse, kar se je ukrenilo ali o čimur se je razpravljalo, ter pošlje na uredništvo »Naše Moči«. Gospod urednik bode potem še sam izpustil, kar ne bode dobro za list. Samo železi je, naj vsak piše resnico, ker z lažjo se nikamor ne pride. Naši gospodje poslanci bodo potem brali v »Naši Moči«, in gotovo bodo storili za nas vse, kar bode le v njih moči. To naj bi bilo kot navdilo. — Kakor že v začetku rečeno, naj se razpravlja o splošnih železniških delavcih, naj si že bodo pri državnih ali pri privatnih, na glavnih ali lokalnih progah naj si že bodo prožni, postajni ali skladiščni delavci itd. Oglejmo si torej najprvo delavca in delodajalca od bližje. Navaden poljski ali kmečki delavec ni hlapec, kateremu ni usoda mila, si na svoji lastni zemlji svoj kruh služiti, začne navadno s službo kot kravji pastir, potem ko doraste, je hlapec, kočijaž itd., ter zopet postane, ko je sčrpal svoje moči, — kravji pastir; a na vse zadnje navaden prosjak z mavho na rami od hiše do hiše. Položaj tega trpina je mučen, akoravno mu nekdanji gospodarji, pri katerih je služil, milosrdno dajo potrebne življe! Se dobijo tudi slučajni, kjer gotovi gospodarji dajo svojim večletnim poslom dosmrtno stanovanje. Ali je z železničarjem tudi isto? Oglejmo si ga! Pri železnici se ne začne s kravjim pastirjem, marveč mora čakati, da se mu telesne in duševne moči vsaj toliko razvijejo kot za vojaka, ker drugače ga železniški zdravnik ne sprejme. Dokaz temu je, da je že mnogo krepkih in zdravih fantov doslužilo triletno vojaško službo, so bili za vojaka, za cesarja dobri, a za železniškega delavca kot nesposobni spoznani. Iz tega sledi, da ravno železniška uprava rabi in hoče imeti najboljše ljudi; torej je ona tudi dolžna, nas najboljše plačati, za nas, ko nji kopičimo premoženje in imetje, tudi dostojno skrbeti, in to tudi potem, ko nas moči zapustijo, ko vsled preteškega opravila, premalo počitka in pre-slabe plače, pred časom delonezmožni postanemo. Naj li vzamemo vrečo na ramo in gremo beračiti! Kdo pa nam bode kaj dal? Kaj hočemo z našo družino? Tukaj je dosti slabše za nas kot za navadnega poljskega delavca ali hlapca. Kako temu odpomoči? Prva in najvažnejša točka naša je, da nas definitivno nastavijo. Vsak delavec, kateri je nad eno leto pri železnici, naj si bode na postaji ali na progah, bodisi kjer si že bodi, pri državni ali pri južni, kakor tudi na vsaki privatni lokalni in glavni progah, mora biti po preteku enoletne službe definitivno nastavljen. Ta naša zahteva ne sme več iz dnevnega reda; stala bode vedno v ospredju, dokler se ne uresniči, zato se bomo tudi poslužili vseh sredstev, kateri so nam na razpolago. Kaj bi pa imela za en vzrok braniti

se železniška uprava, naš definitivno nastavit? Saj vendar delavce, katere je lansko leto rabila, rabi tudi letos, rabila jih bode še čez 10 let in naprej. Mi pa, ko bomo zagotovljeni za naš kruh, bomo z večjo vnemo, z večjim veseljem delali železniški upravi kot do sedaj, ko si nismo bili svesti jutrajšnjega dne, če ga še preživimo pri železnici; ker boljše je tudi nekoliko manj gotovega, kot pa veliko negotovega. Pri tem ima uprava vendar dvojen dobiček: prvič ima vedno zanesljive in dela vaje delavce, in drugič boljše in uspešnejše uslužbence. Mi bi pa imeli vsaj nekoliko brezskrbnejšo prihodnost za nas in naše družine. Druga in nič manj važna točka je, da se služba železniških slug, te so: vse vrste čuvaji, vravnalci (Bahnrichter), postajni, skladiščni in pisarniški sluge itd. tudi za to službo sposobnim, akoravno ne nemščine zmožnim delavcem, podelijo. Ne malokrat se zgodi, da se delavec svoemu predstojniku samo s tem prikupi, ker govori nemško in to zato, ker predstojnik dostokrat pri nas, vendar čisto na slovenski zemlji — niti besede slovensko ne zna. Tak predstojnik se ne ozira na to, je li dotičnik, kateri lomi blaženo nemščino, zmožen svojega dela ali ne, marveč bode, dasiravno ni niti leto dni pri železnici, sprejet v službo železniških slug. Poslédice so, da bode novonastavljenec, recimo Bahnrichter, kateri še niti ne zna, koliko prago se nahaja pod dolžino ene šine, sedaj nadzoroval 20 let v službi se nahajajočega delovodjo (Parteführerja), kateri ima takorekoč v mazincu vsa dela na progah! Moža, izkušnega, poštenega domačina se bode prezrlo, v tem da se bode tujcu, nemščine zmožnemu, dostokrat zmožnemu pijancu in vseh drugih lumparij dal kruh na naši slovenski zemlji! Ni to v nebo vpijoča krivica v dvajsetem stoletju v avstrijski državi! In vse to se navadno naredi zaradi enega nemškega, slovenščine nezmožnega uradnika, katerega slavni birokratizem pošlje nam za pravo sibo božjo, da ne dobi pošten domačin na svoji rojstni grudi potreben kruhek, v tem ko se tuje zdatno podpira! Naša zahteva je: Vsi naši predstojniki in nadzorniki morajo, ako že ne Slovenci, pač pa slovenskega jezika zmožni biti! Gospodje poslanci, prosimo Vas, zatsavite tukaj vse svoje moči, s tem bode koristli ne le nam svojim rojakom, marveč tudi splošnosti — državi. O.

Med brati in sestrami.

Iz Preske. Pozor, delavstvo goričanske in medvodskih tovarn! V nedeljo, dné 26. t. m., imamo zopet društveni shod v Preski, da se pogovorimo kaj in kako bomo začeli delovati v jesenskem in zimskem času. Sedaj smo opravili razna božja pota in veselice. Sedaj pa moramo zopet začeti delovati v društvu, da ne zastanemo za drugimi. Zato v nedeljo popoldne vsi na shod! Prijatelji in nasprotniki, posebno pa so povabijeni tisti, ki so lani med stavko najbolj vpili, kako bomo skupaj držali in se združili. Pridite vsi, zagotovljene imamo dobre govornike!

Iz Idrije. Naši tovariši pri rudniku naj bi vsaj toliko smisla imeli do sotrpinov, četudi niso njih političnega mišljenja, da bi vsaj resnico poročali v svojih listih. Zadnji »Naprej« se zadrživa v nas, da nam pod ceno daje ministrstvo hišo za našo organizacijo. Pravi, da bi kakša druga stranka dala nad 3000 K najemnine. Katera hiša v Idriji pa nese letnih 3000? Vsaj tako debelo ne lažite! Res je pa, da naše društvo plačuje na vseh davkih že 8 let nad 3000 kron na leto. Do leta 1908. je plačalo kakor letni zaključek kaže, 38882 K 69 vin. Toži tudi, da bi ta hiša bila za stanovanje rudarjem. Kaj ste tako pozabljivi? Preden smo mi dobili hišo v najem, je bila na razpolago rudarjem, celo opravo je rudnik preskrbel, a glejte nobeden ni hotel iti tja stanovat. Preje so tožili, da posebno rudarjem samcem manjka dostojnih stanovanj. Ministrstvo je ugodilo njih želji, precej stotakov štelo za opravo, a bilo je vse zastoj. Noben rudar ni hotel se preseliti, ker je bil predpisan strogi hišni red, ali pa so bili nahujskani od ljudi, katerim je glavni namen širiti med ljudstvom razdraženost in nezadovoljnost, ker v taki kalni vodi nekateri najuspešnejše ribarijo.

Idrija. Idrijski provizijonisti pozor! Po pravilih naše bratovske skladišnice se ima vršiti vsakih pet let proračun matematične bilance. To se pravi, izračunati se mora, je li premoženje bratovske skladišnice v preteklih petih letih se pomnožilo ali znižalo. Letošnja matematična bilanca izkazuje menda obilen prebitek, oziroma prirastek premoženja. Po pravilih bi se morali v tem slučaju znižati prispevki delavstva v preskrbinsko blagajnico bratovske skladišnice ali pa povišati provizije preskrbo-

vancem. Zvedeli smo iz verodostojnega vira, da namerava rudniško ravnateljstvo v sporazumu z višjo rudniško oblastjo povišati provizije za 10% vsem preskrbovancem, ki spadajo v prehodna določila bratovskih pravil, to so namreč vsi oni, kateri so bili pred letom 1898. v delo k rudniku sprejeti. V ta namen se bo vršil izredni občni zbor bratovske skladišnice dne 10. oktobra t. l. Skušnja nas pa uči, da je navadno vedno pri takih odredbah žalostno določilo, da priboljšanje velja le za prihodnost, ne pa tudi za nazaj. Bojazen nas toraj navdaja, da se tudi v tem slučaju ne bo reklo: tega priboljšanja bodo deležni le oni preskrbovanci prehodnih določil, kateri bodo od slej naprej provizijonirani. Toraj provizijonisti zganite se!

Okno v svet.

Slovensko delo. Krasno delo je novi lestenec, ki ga je za deželnozborsko dvorano naredil gosp. pasarski mojster Kregar. Takega dela se ne vidi kmalu. Vsa čast mojstru in delavcem, ki so s tem proslavili domače delo.

Politika. Sedaj zborujejo nekateri deželni zbori. Najznamenitejši je seveda češki, v katerem se bode vsaj deloma odločila usoda državnega zbora. Dalje gledamo z zanimanjem na Štajersko in Koroško, kjer se zastopniki katoliških Slovencev bore kot levi za koristi in pravice slovenskega ljudstva. Kranjski deželni zbor je pričel svoje delovanje dné 23. t. m. Deželni odbor je predložil 92 predlogov, ki so se izročili raznim odsekom. V štajerskem deželnem zboru so Nemci pokazali svojo nestrpnost napram Slovincem, s tem, da so kričali med slovenskimi izvajanci kot norci in sramotili slovenščino. Državni zbor se snide najbrže v drugi polovici prihodnjega meseca.

Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.

A. Lukić

Slovenska

konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19

A. Žibert

Ljubljana, Prešernove ulice

priporoča

svojo veliko zalogo čevljev
domačega izdelka.

SL. OBČINSTVU SE VLJUDNO PRIPOROČA

SPECERIJSKA TRGOVINA

IVANA TONICH

TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek
O. Bernatovič
Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga konfekcije za gospode in dečke kakor tudi vedno zadnje novosti za dame in deklince. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana, Stari trg št. 10
priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga.
Solidno blago. Zmerne cene.

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druge prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg št. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj torej brezplačno dobi vsak človek v lekarni Trnkóczy zraven rotovža, lepo tiskano deset zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Miklošičeva cesta št. 8, pritličje
lastna glavnica K 354.645-15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko stroko spadajočih naročil, kakor: povečavanje, reproduciranje, fotografiranje tehničnih predmetov, interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v **AMERIKO**

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana
Kolodvorske ulice št. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:
Kaiserin Auguste Viktoria nosi 25.000 ton
Amerika 24.000 „
President Lincoln 20.000 „
President Grant 20.000 „

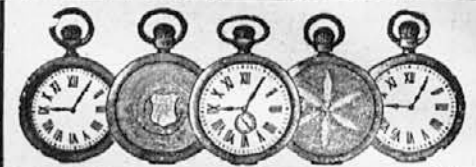
Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 1 1/2 dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9
priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v konfekciji za dame.



Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe. pri g. Jos. Černe. Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro. Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo izredno veliko zalogo furnitur. — Glavno zastopstvo za Kranjsko zalogo strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih. Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramofone in igre.

Pozor, slovenski delavski društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Janko Češnik
(pri Češniku)

Stritarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva. Cene najnižje.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4 %, to je: daje za 200 kron 9 kron 50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnjša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik. podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES
Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

priporoča izvrsno marčno pivo v sodčkih in steklenicah.

Najstarejša svečarska trdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče za cerkev, pogrebe in procesije,

voščene zvitke, izborni med-pitanec koji se dobiva v steklenicah, škattjah in skafih v poljubni velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postreči.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19 se najtopleje priporoča. Blago in cene brez konkurence.

Na drobno! **A. Šarabon** Na debelo!

Glavna trgovina: Zaloška cesta 1 Ljubljana Filijalka: Martinova cesta 24

Velika zaloga špeceriljskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.

Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom. Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.